

5. Postanek v Barceloni

Ustanovitelj Opus Dei – življenjepis sv. Jožefmarija Escrivája.

16. Dec. 2018

[↗ Nazaj na kazalo](#)

Minil je tretji dan v Barceloni in očetov optimizem je naraščal, sodeč po tonu novic, ki jih je pošiljal v zvezi s prehodom v Francijo. **Vtisi so zelo dobri**, sporoča Isidoru takoj na začetku, 10. oktobra. **Zdaj mi gre na bolje, sicer počasi, vendar**

zanesljivo, mu zapiše na dopisnico 12. oktobra, kar je pomenilo, da se načrt nadaljuje.^[1] V sredo, 13., pa Isidora najprej obvesti, da namerava **v nekaj dneh** zaključiti potovanje, četudi **se lahko malo zavleče**, nato pa mu predstavi svoj novi načrt. Očetova zamisel je bila, da bi organizirali še drugo odpravo za vse člane Dela, ki so ostali v Madridu. Za to bi morali imeti urejene dokumente in se sestati v Valenciji, kakor hitro bi jim Pedro Casciaro poslal navodila. Naposled v pričakovanju svojega skorajšnjega odhoda iz Barcelone zaključi pismo Isidoru s temi opreznimi vrsticami:

Morda bom odšel, še preden prejmem vaše pismo. Prosil bom neko dobro prijateljico, naj prevzame odgovor in mi ga prepošlje. Zato mi ne pišite v hotel, ampak na naslov, ki ga bom navedel.

Prisrčno vas pozdravlja in vam s spomini na g. Manuela in na njegovo Mater pošilja objem

Mariano

odgovor naslovite na

»Cecilia Sánchez.

Argentinska ulica 60.

Barcelona.«

Noter lahko vstavite še eno odprto ovojnico z besedilom:

»Izročiti

Marianu«. ^[2]

Odločitev, ki jo je oče nepričakovano sprejel tisto sredo, 13. oktobra, je imela svoje posledice. Namreč istočasno s tem pismom Isidoru, v katerem je Pedra Casciara določil za koordinatorja druge odprave, je v Valencijo poslal telegram in Pedra

povabil, naj pride v Barcelono, da bi mu podrobno predstavil svojo zamisel ter bi se osebno srečal z Mateom in drugimi posredniki. Samo tako je mogoče razumeti, da sta si tisto sredo popoldne Pedro in Paco, vznemirjena spričo telegrama, njegovo vsebino razlagala kot očetovo željo, da se Pedro brez odlašanja pridruži odpravi, ki naj bi krenila iz Barcelone. Telegram, kot si lahko predstavljamo, ni vseboval kaj dosti pojasnil. Pedro se je nemudoma lotil priprav. Na Generalni direkciji oskrbovališča si je priskrbel dokumente in izpolnil prošnjo za vožnjo z vlakom ter še istega dne ob enajstih zvečer odpotoval proti Barceloni.^[3]

Ko se je Juan v Centric Hotel vrnil z dolgim obrazom, utrujenega videza in z napol zloženim časopisom pod roko, so minile že tri ure, odkar so ga čakali. Povedal jim je o svojem neuspehu. Posrednik se sploh ni

pojavi. (Ta pripetljaj je bil nesrečen le na videz, kot bomo ugotovili. Tista begunska odprava je bila namreč zelo verjetno ena izmed neuspešnih.)

Tako je bil torej odhod iz Barcelone trenutno odložen. Ker denarja niso imeli ravno na pretek, so sklenili zapustiti hotel in se nastaniti v penzionu gospe Rafaele na naslovu Gran Vía Diagonal 371, kjer naj bi bili na varnem pred ovaduhi.^[4] Dejansko so 14. oktobra vsi razen Albarede odšli v penzion gospe Rafaele, vdove po g. Cornetu, ki je bila vešča ravnanja s popotniki in je vedela za Jožefmarijev duhovniški položaj. Istega dne je v Barcelono prispel Pedro Casciaro. Oče ga je seznanil z dotedanjimi izkušnjami s posredniki in z načrtom za drugo odpravo. Zvečer pa je znova sedel na vlak v smeri Valencije. Kot je videti, je bil v vojašnici nagrajen skladno s svojimi zaslugami: šestnajst dni ječe.^[5]

Očetovo pismo z dne 13. oktobra je s seboj prineslo vznemirjenje, ko je Isidoro preostalim članom Dela sporočal napotke, da naj se v Valenciji sestanejo s Pedrom. A vse je zastalo nekaj dni zatem, ko so prejeli sporočilo, ki ga je Pedro Casciaro poslal iz zapora. (V resnici v tisti stavbi, spremenjeni v vojašnico, takšnega zapora ni bilo; za zapornika so morali v ta namen preurediti posebno sobo.)

Isidoro skuša 21. oktobra v pismu popraviti nesporazum o nujnem srečanju v Valenciji in sporoča tistim v Madridu: »Perico je od dedka prejel klic, naj pride v Barcelono. Ob svojem povratku v Valencijo je zapisal, da bodo 'v 10 ali 12 dneh prispeli na José Ramonov dom, potrebno je imeti 30 let in prinesiti tri knjige; zaenkrat ni izvedljivo, bomo videli, kako bo v prihodnje' [...]. Tu se končajo dedkove besede, kot jih je objavil radio Pedro.«^[6]

Madridčani so bili torej obveščeni, da je posrednik Vilaró odpovedal in se je zato odhod iz Barcelone zavlekel, da morajo za vstop v José Ramonov dom imeti na razpolago 3.000 pezeta na osebo in da naj še ne odhajajo iz Madrida. (José Ramón Herrero Fontana je bil najmlajši izmed očetovih sinov v Delu. Začetek državljanske vojne ga je zajel v nacionalistični coni. Njegova mati in brat sta ostala v Madridu, na Trgu Herradores, kjer se je skrival Jožefmarija. »José Ramonov dom« je v govorici, ki je zaobšla cenzuro, pomenil svobodo in nacionalistično cono.)

Poslušnost Pedra, ki je ob morebitnem pozivu s strani Dela postavil na kocko prav vse, je naredila silen vtis na očeta in v sebi je preudarjal o svojih starih skrbah. Ne toliko zaradi usode svojih otrok, saj je vedel, da so v božjih rokah, temveč zaradi tveganja, ki so se mu

izpostavljali. V resnici je Gospod dopustil, da so ga znova napadli dvomi in se je njegova duša vznemirjala ob misli, da v Madridu strahopetno zapušča tiste, ki ga najbolj potrebujejo.

Bilo je 15. oktobra. Ob njem je bil v penzionu samo Juan, ko mu je z neupogljivo odločnostjo dejal, da se vrača v Madrid, drugi pa da se morajo držati predvidenega načrta. »To je bil zagotovo najtežji trenutek v mojem življenju,« priznava Juan, »in še po mnogih letih se ga spominjam, kot da ne bi minilo toliko časa.«^[7] Kaj naj reče ostalim, ko se vrnejo?

Pol ure pozneje je bil oče spet na prejšnji poti. Brez dvoma je jasno uvidel, kakšna je božja volja in da je njegova dolžnost nadaljevati s podvigom kljub oviram in nevarnostim. »Bilo je osupljivo,« nadaljuje Juan, »s kakšno ponižnostjo me je prosil odpuščanja za neprijetne

trenutke, ki mi jih je povzročil.
Drugim takrat nisem povedal ničesar
o tem, kar se je zgodilo.«^[8]

Po zaslugi gospe Pilar in gospoda Pascuala Galinda ter svoje lastne odločenosti je Jožefmarija ugotovil, kje prebiva Pou de Foxá, duhovnik in profesor rimskega prava v Zaragozi, njegov zvesti prijatelj in svetovalec. Tisto srečanje je bilo balzam, ki ga je potreboval, kot priznava Isidoru nekaj dni pozneje:

Barcelona – 20. okt. 1937

Moj dobri prijatelj! Prejel sem tvoje pismo. Zelo obžalujem smrt g. Ramóna, čeprav sem jo pričakoval. Povej tisti dragi družini, kako zelo se pridružujem njihovi žalosti.

Vedno se spominjamo vseh. Naj pazi nase babica in njeni malčki. Kmalu bomo videli Joséja Ramóna.

Povej Loli, da z mano pogosto
kramlja Pou: z njimi je vse v redu.

Precej časa ne bom pisal.

Ste prejeli pismo, ki ga je poslal
Periquillo?

Ljubeče vas objema

Mariano.^[9]

Oče je skoraj dnevno maševal v
penzionu gospe Rafaela, včasih tudi
na domu družine Albareda ob
prisostvovanju še drugih oseb. Nato
je pri sebi shranil Najsvetejše, da bi
razdelil obhajilo tistim, ki niso mogli
priti k maši. Tista tajna skupinska
srečanja niso bila brez nevarnosti.
Gospa Rafaela, najbrž po
duhovnikovem navodilu, je takrat
običajno ostala na hodniku in pazila,
če bi kdo potrkal na vrata.^[10] (Takšen
varnostni ukrep je uporabil že pri
maševanju v Suilsovem sanatoriju in

v penzionu gospe Matilde v Madridu.)

V pričakovanju, da jim »mlekar Mateo« pošlje novic, je Jožefmarija zapolnjeval proste ure z naraščajočim posvečanjem služenju. Enako kot v Madridu je tudi v Barceloni obstajala tajna mreža duhovnikov, ki so vernikom podeljevali zakramente in pri tem tvegali življenje.^[11] Vendar vzpostaviti stik z njimi ni bilo vedno enostavno. Lepega dne je Tomás Alvira na ulici srečal prijatelja iz Zaragoze po imenu Gayé Monzón, čigar mati je živela v Badaloni in od leta 1936 ni našla duhovnika, pri katerem bi se lahko spovedala. Na dogovorjeni dan sta se Jožefmarija in Tomás odpravila v Badalono, spremljal pa ju je Gayé Monzón. Izstopili so iz avtobusa in med hojo ob morju je duhovnik glasno molil *Salve, Regina, Mater misericordiae ...*

Ko se je zvečerilo, se je gospa Pilar Monzón poslovila od Tomása in zatrdila, da »ji je oče povedal takšne stvari za njeno duhovno življenje, kakršnih ni slišala še nikoli«. ^[12]

Tomás je bil človek z darom za družbene stike. Kmalu po prihodu v Barcelono so iz časopisov izvedeli, da je bil Pascual Galbe Loshuertos imenovan za sodnika na Katalonskem sodišču, kjer je zastopal *Generalitat*, se pravi najvišjo katalonsko oblast. Pascual je bil vsa gimnazijska leta Tomásov sošolec v Zaragozi. Tudi oče se je spominjal Pascuala, ki je bil nekoč njegov kolega na pravni fakulteti in javno znan kot ateist. Že dolgo časa je minilo, odkar sta se z očetom zadnjikrat videla v Madridu. Takrat se je Pascual s tramvajem peljal mimo Trga sv. Bernarda, blizu Princesine bolnišnice in nedaleč od Akademije Cicuéndez, ko je zagledal duhovnika ter se pognal proti njemu,

da bi objel starega prijatelja.^[13] Brez dvoma je imel veliko srce, saj je v tistih težkih časih brez oklevanja pokazal svojo naklonjenost do duhovnika, in to sredi ulice.

Toda okoliščine so se poslabšale. Kako bi se lahko odzval sedaj? Tomás, ki se je zanašal tudi na svoje staro prijateljstvo, je v soglasju z očetom nekega dne prišel na sodišče. Sodnik ni mogel skrivati ganjenosti ob srečanju s svojim nekdanjim sošolcem. Med pogovorom mu je Tomás v primernem trenutku povedal, da je tudi Jožefmarija v Barceloni in bi ga želel srečati. – Ne tukaj! Ne tukaj! je preplašeno vzkliknil. Bolje, da pride na kosilo k meni domov.^[14]

Ko je bil obisk dogovorjen po telefonu, je Jožefmarija, ki seveda ni imel denarja ravno v izobilju, kupil nekaj igračk za Pascualova sinova in se v Juanovem spremstvu odpravil k

sodniku na dom. Ko sta se zagledala, sta se prijatelja tesno objela. Obed je bil nadvse prisrčen. Ko pa so pojedli in so se žena ter otroka umaknili, je pogovor postal zasebnejši:

– Kako vesel sem, da te vidim, Jožefmarija! Ne veš, kako sem trpel, ker sem mislil, da so te ubili.

Nato je svojemu prijatelju ponudil možnost, da ostane v Barceloni in kot pravnik opravlja službo z dokumenti, ki bi mu zagotavljali osebno varnost. Duhovnik se mu je zahvalil za ponudbo, a je ni sprejel:

– Prej nisem delal kot pravnik, ker sem hotel biti samo duhovnik. Zdaj pa naj bi to počel tukaj, kjer mi zgolj zaradi dejstva, da sem duhovnik, pošljete kroglo v glavo?^[15]

Jožefmarija mu je povedal, da je prišel zato, da bi prebegnil v drugo cono. Pascual ga je tedaj skušal odvrniti od tega in ga prepričeval,

naj pomisli, kako strogo je nadzorovano mejno območje in kako hude so kazni. Ujete ubežnike je čakala smrt. Ko je sprevidel, da ga ne bo pregovoril, mu je ponudil svojo brezpogojno pomoč; če bi ga doletela nesreča in bi ga prijeli, naj mu to na vsak način sporoči.

Pascual je prijatelju razkril srce. Priznal mu je svoje politično razočaranje. Bilo mu je težko. Anarhisti so mu nastavili varnostnika. Bolj zato, da bi ga nadzoroval kot pa varoval, kajti niso mu zaupali. Duhovnik mu je spregovoril o Bogu ter skušal v tisti duši poživiti vero in upanje. Sodnik se je oklepal starih tem in predsodkov kot nekdo, ki je nepremišljeno zapravil svoje umske zmogljivosti. Od njegovega optimizma ni ostala niti iskra pod pepelom in njegovo upanje je bilo le še bleda svetloba. Pascual je skušal še

nadalje razpravljati z argumenti iz preteklosti.

Poglej, sin, ga je prekinil duhovnik, to praviš zato, ker si prebral štiri ali pet knjig, ki jih ne bi smel brati. Za minimalno teološko izobrazbo pa je treba prebrati še veliko drugega. Ko boš prebral vse, kar ti še manjka, potem boš lahko podajal svoje mnenje.^[16]___

Pascuala so oblile solze ... Dogovorila sta se, da se srečata kak drug dan v njegovi pisarni. V trenutku tega drugega pogovora je na sodišču potekalo sojenje nekaterim, ki so jih ujeli, preden so dosegli mejo z Andoro. Bili so obsojeni na smrtno kazen. »Zdaj vidiš, kaj te čaka,« mu je rekel Pascual. Ker pa prizor ni omajal duhovnikove odločenosti, mu je dejal: »Če te dobijo, reci, da si moj brat.«^[17]___

* * *

Od dne, ko jih je Vilaró pustil na cedilu, so bili povsem odvisni od »mlekarja Matea«. Od časa do časa so se mu nadvse oprezno približali in povprašali po novicah. Mateo, miren in dobrodušen mož, jim je svetoval, naj se umirijo in naj bodo zelo potrpežljivi. Tako so v Barceloni čakali več kot teden dni, nakar jim Mateo namigne, kako lahko pridejo na sled nekemu drugemu človeku, ki je bil vpleten v organiziranje pobegov. Pisal se je Rafael Jiménez Delgado. Bil je vojak z dokumenti Splošne delavske unije (UGT) in z domišljijo, prepolno idej in načrtov za pobeg. Šli so ga obiskat na dom. Kot so se lahko prepričali, mu ni manjkalo iznajdljivosti in sredstev za pustolovščino. Večinoma so bili njegovi načrti neizvedljivi, če ne skrajno nevarni in nespametni.^[18]___

Mateo jim 22. oktobra sporoči izvrstno novico. Odprava za pobeg je že pripravljena in v kratkem naj bi

sledil odhod. Vsak čas naj bi v Barcelono prispel neki Pallarés, človek poraščenih prsi in sošolec Mateovega sina. Na podlagi tako trdne Mateove obljube je Juan po očetovem naročilu odšel v Valencijo, da bi s seboj pripeljal Paca in Pedra Casciara, ki bi se pridružila odpravi.

[19]

V nedeljo, 24. oktobra, se je v katalonskem časopisju pojavila zaskrbljujoča novica. Pri nadzorovanju meje v Pirenejih je bila zasačena ena izmed odprav.

Barcelonski časnik *La Vanguardia* je novico izpostavil z velikim naslovom:

»Kako je bilo ujetih devet ubežnikov. Eden je mrtev in še trije ranjeni.«

Nato so bile objavljene podrobnosti, ki jih je podal nadzorni agent Mateo Badía iz ekipe Seo de Urgel. Na koncu pa je bila novica sklenjena s pohvalnimi besedami: »Kakor hitro je vrhovni poveljnik policije, polkovnik Burillo, izvedel za nalogo,

ki jo je izvršil agent Mateo Badía, je brzojavil notranjemu ministru in ga predlagal za napredovanje.«^[20]

(Sodeč po datumih odprav, ki so odhajale proti meji z Andoro, je zelo verjetno, da je šlo za tisto, ki jo je organiziral mož z imenom Vilaró, ki ni prišel na srečanje s Juanom Jiménezom Vargasom. Članek o »junaštvu« agenta Badíe kaže na to, da so bili tudi voditelji odprav utrjeni ljudje in so se znali braniti. Mnogi od njih so bili profesionalni tihotapci, drugi, kot na primer Pallarés, pa drzni aktivisti.)

Z okrepitvijo položajev obmejnega nadzora je kot začarana izginila vsaka sled za posredniki in tudi najneznatnejši znaki tajnih organizacij so izpuhteli. In to ne zaradi praznega strahu. (Mateo je bil tik pred tem, da pade v roke policije. Proti koncu novembra mu je uspelo pobegniti v Argentino, kjer je ostal do

konca vojne. Konec decembra je bil, medtem ko je skušal rešiti enega izmed ranjencev svoje odprave, ujet tudi Pallarés, ki so ga kmalu zatem ustrelili.)^[21]

Potrebni je bilo nekaj dni čakanja in priprav. Oče in njegovi so se morali telesno pripraviti na dolge planinske pohode, ki so jih čakali. Vsak dan so hodili ven ter se vzpenjali in spuščali po strmih barcelonskih klancih, iz pristanišča na Montjuic ali pa iz starega mestnega jedra na Tibidabo. Zadnje dni oktobra je bilo vreme zelo slabo. Hladno je bilo in deževno. Pomislili so na gorski mraz in sneženje ter si kupili nepremočljive plašče in nekaj zimskih oblačil.

Njihov drugi telesni sovražnik je bila lakota. Ni je bilo lahko potešiti, ker niso imeli denarja za hrano. Zadnji obrok, vreden tega imena, so izjemoma zaužili, ko so 24. oktobra praznovali god sv. Rafaela. Stal jih je

po 15 pezet na osebo. Tistega dne so gostje namenili tudi darežljivo gesto gospe Rafaeli. Na Jožefmarijev predlog so jih poklonili šopek rož. Takšne pozornosti vdova že dolgo časa ni bila deležna, še najmanj pa od ljudi, ki so tja prihajali prenočevat.^[22]___

Denarja je začelo primanjkovati, še preden so organizatorjem odprave izplačali honorarje – če jih lahko tako imenujemo. Vsak dan čakanja je pomenil udarec po prihrankih. Po preračunu so ugotovili, da denarja ne bo dovolj, če bo treba plačati 2.000 pezet na osebo. To je bila vsota, ki jo je omenil Mateo, vendar je pridal še strog dodaten pogoj: 2.000 pezet, in sicer »dobrih« pezet. To pomeni v bankovcih Banke Španije, izdanih v obtok pred 18. julijem 1936, ki so bili veljavna valuta v drugi coni. Zaradi tega so bili »dobri bankovci« med ljudmi zaželeni in hitro prepoznani. Neobičajno je bilo na tak bankovec

naleteti v prostem obtoku, kar je bil očiten znak, da je velik del prebivalstva v republikanski coni pričakoval zmagoslavje nacionalističnega tabora oziroma je preudarno gledal v bodočnost.

Nujno je bilo treba čim prej najti denar, »dober« denar. Presenetljivo je to, da so ga dejansko našli in da se je vse odvijalo po božji previdnosti. Iz škripcev jih je v veliki meri rešil prijatelj Tomása Alvire, Francisco Gayé, sin tiste učiteljice iz Badalone, ki jo je spovedal Jožefmarija. Gayé, ki je bil zaposlen v Špansko-ameriški banki, se je na pritisk in proseče prigovarjanje Tomása opogumil in izmaknil nekaj »dobrih« bankovcev ter jih zamenjal z drugimi. Opirajoč se na Tomásovo vero, je izvršil to drzno dejanje, kljub temu da so bili tisti bankovci v bankah pod strogim nadzorom.^[23] (Tomás takrat še ni bil član Dela, vendar se je po zgledu drugih navajal tega, da je bilo v tako

razburkanih časih posredovanje angelov varuhov praktično na dnevnem redu.)^[24]

Ko se je Juan 25. oktobra nepričakovano pojavil v Valenciji, ga je tam čakalo nemajhno presenečenje. Ničesar ni vedel o tem, da je bil Pedro obsojen in da bo moral kaznen prestajati še teden dni. S Pacom Botello je šel obiskat kaznjenca. Tam so se kar na lastno pest odločili, da bodo odšli iz Barcelone istega dne, ko pride Pedro na prostost, Juan pa naj bi medtem šel v Daimiel. V tej manški vasi se je skrival Miguel, prav tako član Dela in brat Lole Fisac, kot že vemo. Že več kot leto dni je bil skrit na podstrešju v hiši svojih staršev, tako da je bila operacija njegovega reševanja nekoliko tvegana, ker je bil brez dokumentov in ker v mesecih skrivanja ni imel možnosti za telesno vadbo. Prvo težavo je bilo lažje odpraviti, saj so mu uredili

dovoljenje s pomočjo natisnjenih in z žigom opremljenih obrazcev Generalne direkcije oskrbovališča, ki jih je imel Pedro shranjene pri sebi doma.^[25]___

Juan je šel 27. oktobra v Daimiel in se tridesetega vrnil v Valencijo z Miguelom, ki je bil bled kot mrlič. Dne 31. oktobra ob devetih zjutraj je bil na prostost izpuščen Pedro, a ne brez ostrega svarila komandanta, ki mu je zagrozil z disciplinsko kaznijo v primeru ponovitve. Pedro mu je vidno skesan zagotovil, da se to ne bo več ponovilo.^[26]___ (Najbrž se ni nameraval vrniti v zapor, saj je bil trdno odločen dezertirati že od svojega povratka iz Barcelone.)

Vsi štirje iz Valencije so 2. novembra ob osmih zjutraj, ko je oče zaključeval z maševanjem, prispeli v penzion gospe Rafaela. Nato so poročali o svojih pustolovščinah in dezertacijah ter o naraščanju reke

Ebro, ki je v kraju Amposta udarila čez bregove. Povodenj jih je primorala, da so tam prenočili, naslednje jutro pa so poiskali železniško povezavo na nasprotnem bregu. Zato da novi gostje ne bi zbujali suma, so se porazdelili; trije od njih so se odselili v neko hišo na Argentinski ulici, ki jim jo je našla vdova Montagut.^[27]___

Kot jim je svetoval »mlekar Mateo«, ni bilo druge rešitve kot počakati na ugodnejše razmere. Da bi se vse skupaj še bolj poslabšalo in zakompliciralo, so v zadnjem tednu oktobra katalonske reke prestopile bregove, kar je vsepovsod povzročilo poplave. Oče 30. oktobra o tem potrpežljivo poroča Isidoru na neki dopisnici: ***Moj dragi prijatelj! Samo par besed v pozdrav in še to, da sem zaradi deževja odložil svoje potovanje za štiri do šest dni.***^[28]___

Stvar se je še dodatno zavlekla, ko je bila 31. oktobra republikanska vlada preseljena iz Valencije v Barcelono, kar je zaradi okrepljenega komunističnega vpliva prineslo poostritev policijskega aparata.^[29] Neredko so se v tisku pojavljale vesti, kakršno je časopis *La Vanguardia* objavil 31. oktobra: »Javni red: osebe brez dokumentov. Policija je aretirala okrog osemdeset posameznikov, ki so se zadrževali po kavarnah, terasah, kabareti in drugih zabaviščnih krajih, ker niso imeli ustreznih dokumentov.« Najbliže kategoriji oseb brez dokumentov so bili imetniki pretečenih vojaških dovoljenj, s kakršnimi so bili Valencijčani opremljeni po zaslugi Pedra, ki seveda ni mogel predvideti, da se bo bivanje v Barceloni tako zavleklo. Naslednja stopnja so bile prepustnice z zapadlo veljavnostjo. V takšnem položaju so bili tisti iz Madrida, ki si ravno tako niso

predstavljali, da bodo morali tam čakati cel mesec.

Ni jim torej preostalo drugega, kot da se potrudijo skrbno izbrisati datume in jih nadomestiti z novejšimi. Pri tem opraviu je bilo neprecenljivo sodelovanje strica Tomása Alvire, ki je delal na upravi neke bolnišnice, kjer je imel lastno pisarno.^[30] Z uporabo dobrega razredčila in pisalnega stroja z isto obliko črk so izvedli popravke. Nekateri dokumente, na primer očetovo in Tomásovo prepustnico, je bilo lahko prirediti, saj je bil rok veljavnosti trideset dni od 5. oktobra. Treba je bilo zgolj spredaj dodati številko 2 in veljavnost je bila podaljšana do 25. novembra. Vojaška dovoljenja pa so se običajno izdajala le za nekaj dni z določenimi datumi. Zato so bili ti papirji do sredine novembra prirejeni že več kot enkrat. Samoumevno je, da vsi ti dokumenti ne bi prestali pozorne policijske

kontrole. Kadar človeško gledano ni bilo več pomoči, se je oče neprestano zatekal k angelom varuhom in svoje spremljevalce učil, naj še sami tako ravnajo. Kot pripoveduje Juan, so bili nekaterih izmed tistih angelskih posegov več kot »spektakularni«. ^[31]

Ob vsem tem jim je Mateo še vedno vlival upanje. Že je bila organizirana nova odprava. Oče jo je v želji prehiteval in 6. novembra Isidoru poslal dopisnico: ***Predpostavljam, da je vsa družina dobro. Tukaj so navdušeni in vsak trenutek bo dedek s svojimi sedmimi vnučki krenil proti domu Joséja Ramóna.***

[32]

Dedkov odhod, ki naj bi se zgodil ***vsak trenutek***, se je zavlekel za par tednov. Vojsna živcev jih je poleg tega zajela še s praznim želodcem. Knjižic za racionirano nabavo živil niso imeli niti ni bilo smotrno, da bi jih skušali pridobiti. Vedno je bilo

seveda mogoče kupiti jestvine na črnem trgu, a denarja jim je primanjkovalo. Edina stvar, ki so je imeli v izobilju, je bila lakota. Privoščili so si en sam obrok na dan, in še ta je bil zelo pičel. Vsemu navkljub pa je bilo treba s hojo okrepiti telesno pripravljenost, dasiravno ti pohodi zaradi porabe energije niso bili najbolj združljivi z lakoto.^[33]

Vsekakor je lakoto trpelo še mnogo drugih ljudi. Ta podatek sicer ni bil kaj dosti v tolažbo, je pa spodbujal k sočutju. Očetu sta se zelo smilila nečaka Joséja Maríe Albarede, ki sta živela pri babici Pilar. Če je duhovnik zajtrkoval v baru, kadar je sploh imel zajtrk, so mu dali skodelico kavnega nadomestka iz žganega ječmenovega slada in nekaj slanih piškotov, ki jih je shranil za otroka.

Zabavaj ti dve bitjeci, je govoril Pedru.

In Pedro je vzel v roke papir in svinčnik ter ju spraševal, kaj naj jima nariše. Otroka pa ni zanimalo nič drugega razen hrane. Nekega dne jima je narisal krožnik z dvema ocvrtima jajcema, ki jima je velikodušno dodal še nekaj slastnih klobasic. Malčka sta poskakovala od veselja. Oče pa je risarju na samem dal misliti:

Ampak, sin moj, se ne zavedaš, da je duševna okrutnost narisati kaj takega vpričo teh sestradanih otrok?

[34]

Hoditi po ulici v skupinah po štiri ali pet je bilo nevarno, saj je zbuvalo pozornost. Kljub temu je oče poskrbel, da so se vsi skupaj razmeroma pogosto srečevali na družinskem klepetu v enem od penzionov, v katerih so bili nastanjeni. To je predstavljalo očitno nevarnost. Po drugi strani je bil to način za opogumljanje in

preprečevanje tega, da bi kdo popustil v svojem notranjem življenju ali zapadel v depresijo.^[35] Oče je nedvomno bil duša in življenjska moč skupine. Drugače pa je bilo glede konkretne organizacije, saj jim je na izrecen način oznanil, da je v tem pogledu njegova naloga ubogati: »V prvih dneh bivanja v Barceloni,« poroča Paco Botella, »nam je oče povedal, da se glede odhoda iz rdeče cone predaja kakor otrok v Juanove roke in da se je pripravljen držati njegovih navodil. Res smo pogosto lahko videli, kako se Juan in oče pogovarjata na samem.«^[36]

Sredi meseca je Mateo sporočil dokončni datum odhoda. Iz Barcelone naj bi odrinili v petek, 19. novembra. Podal je tudi ustrezne napotke o prevoznih sredstvih, postankih in geslih, po katerih naj bi jih prepoznali posamezni voditelji odprave. Na osnovi takšnih navodil

so se še poslednjič lotili spreminjanja dokumentov s potrebnimi dodatki, kolikor je papir še dopuščal to dodatno obdelavo. Nekatero prepustnico, na primer očetovo, je bilo enostavno popraviti. Dovolj je bilo na pisalni stroj, v prazno polje dodati novo smer potovanja.^[37]___

Pri poslednjih pripravah so gledali na vsako pezeto. Nakupili so to in ono za potovalno lekarno, šest nepremočljivih plaščev, več parov špagaric in škornje za očeta. Ta je še vedno nosil suknjič in kravato, skladno s svojim položajem intendanta, ter je moral hitro zamenjati opravo.^[38]___

Prišel je čas slovesa. Oče je razposlal več pisem in razglednic: Isidoru, honduraškemu konzulu in dve dopisnici Loli Fisac. Na drugi izmed teh je pisalo:

Barcelona – 19. nov. '937

Moja draga prijateljica! Zgolj pet besed, da ti povem, da dedek s svojimi vnukinjami danes odpotuje proti domu Joséja Ramóna. Pravi, da ti bo pisal v roku enega meseca.

Objem ti pošilja

Jožefmarija.^[39]___

Nato se je poslovil od »mlekarja Matea« in mu izrazil svojo globoko zahvalo. Tudi gospe Rafaeli je bilo težko ob odhodu njenih gostov. Ni mogla pozabiti, kakšen strah jo je obhajal že ob misli, da bi lahko duhovnika prijeli, medtem ko je maševal. Ne mislimo, da je bila to lahkoverna in bojazljiva ženska, pa tudi ne slabega spomina, saj se je še pri petinosemdesetih letih spominjala očeta kot »zelo razumne« osebe in človeka z izbranim čutom za družbene stike.^[40]___ Nedvomno sta na gospo Rafaelo napravila vtis red in rahločutnost, ki ju je nenehno odražal duhovnik; vendar je bilo še

nekaj drugega, kar je težje opisati: izjemna uglajenost njegove držē. Ta lastnost njegove osebnosti in ravnanja je takrat zbujala pozornost, med drugim tudi s tem, kar je bilo v njej gosposkega.^[41] Vredno je na primer omeniti, kako so po dolgotrajnem iskanju barcelonskih restavracij in gostišč, v katerih bi bile cene sprejemljive za njihov žep, naposled oče in njegovi našli dva lokala, kjer je bilo mogoče v miru zaužiti družinski obed. Eden od teh je bil umazana in zanikrna krčma. Drugi pa skromna gostilna na Ulici Tallers 64 z napisom »Bar Restaurant l'Aliga Roja«. V tej restavraciji so bile mize pogrnjene s prtom in opremljene s čistim priborom, cene pa so bile skoraj enake tistim v krčmi. Toda vsi so imeli raje oni nesnažni kraj, kjer so bile porcije obilnejše, bolje rečeno: rahlo obilnejše; vsi razen očeta, ki se mu je zaradi svoje snažnosti in skromnosti zdela bolj vabljava »L'Aliga Roja«,

kjer bi mu bilo prijetno. Navzlic temu pa je upošteval splošno težnjo in skoraj vedno rade volje pustil, da so ga njegovi sinovi popeljali v lokal z obilnimi porcijami.^[42]

↗ Naslednje poglavje

↗ Nazaj na kazalo

.....

^[1] Prim. Pismi iz Barcelone Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-371010-1 in EF-371012-1.

^[2] Pismo iz Barcelone Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-371013-1.

^[3] Juan Jiménez Vargas v *Poti do osvoboditve* (RHF, D-15323, str. 4) govori o ustanoviteljevem pismu, poslanem v Valencijo («pismo je prejel Paco in ga po odhodu iz vojašnice odnesel Pedru»). V ustanoviteljevi korespondenci pa

kljub temu to pismo ni omenjeno. Tudi Francisco Botella govori o pismu («popoldne prispe očetovo pismo», prim. Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 27).

Vendar številna dejstva nakazujejo na to, da je šlo za telegram, in v tem primeru je razumljivo, kar je rečeno v citiranem rokopisu iz tistega časa, in sicer: da je »Pedro štirinajstega prišel v Barcelono z že omenjenim lažnim dovoljenjem«. Samo če je šlo za telegram, je mogoče pojasniti to, da je novice iz Barcelone prejel takoj, tri dni prej kot tisti v Madridu. (Očetovo pismo z dne 13. 10. 1937 je v Madrid prispelo 16. 10. Posledično je Isidoro vsem posređoval navodilo, naj pripravijo dokumente za »evakuacijo«; prim. Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 16. 10. 1937, IZL, D-1213, 272).

Dejstvo, da je šlo za telegram, razloži tudi to, da je »telegrafsko« besedilo, nejasno zaradi izogibanja cenzuri, lahko spodbudilo prenagljeno odločitev za dezertiranje iz vojašnice spričo vtisa o nujnosti prejetega sporočila.

[4] Sprememba bivališča v Barceloni in druge podrobnosti o očetovem pogovoru s Pedrom 14. oktobra so opisane v nekem rokopisu Pedra Casciara (prim. RHF, D-15374).

[5] Prim. Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 28. Zaporna kazen najnižje stopnje je pomenila onemogočenje kakršnegakoli napredovanja, zaradi česar pa si vojak Pedro Casciaro ni delal skrbi.

[6] Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 21. 10. 1937 (IZL, D-1213, 276). Situacija se je spremenila s 13. oktobra (ko oče piše Isidoru) na 14. oktober (ko se s

Pedrom Casciarom pogovori v Barceloni).

[7] Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-IV, str. 1.

[8] *Prav tam*, str. 2; tudi T-04152-III str. 159.

[9] Pismo Isidoru Zorzanu Ledesmi iz Barcelone, EF-371020-1. Gospod Ramón je oče Álvара del Portilla. José Ramón je José Ramón Herrero Fontana.

[10] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 159–160; Rafaela Caballero Alcausa, vdova po g. Cornetu, RHF, T-00874; in Tomás Alvira Alvira, RHF, T-04373, str. 4.

[11] Prim. Joan Marqués i Suriñach, *La força de la fe a Catalunya durant la guerra civil (1936–1939)*, Gerona 1987. Zlasti naslednja pričevanja: Vicenç Nolla i Gili, *Per carrers i places*, str. 131–145; Adolf Pascual i

Arrufat, *L'Esglesia clandestina*, str. 167–195; in Ramon Vila i Pujol, *El milicià de Déu*, str. 253–280.

[12] Prim. Antonio Vázquez Galiano, *op. cit.*, str. 94–95.

[13] Prim. AGP, P03 1981, str. 596.

[14] O pogovoru s Pascualom Galbejem Loshuertosom: Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 161–165; Álvaro del Portillo, PR, str. 1130, in *Entrevista ...*, *op. cit.*, str. 28. Prim. tudi Antonio Vázquez Galiano, *op. cit.*, str. 95–97. Obisk Tomása Alvire pri Pascualu Galbeju na sodišču umešča Juan Jiménez Vargas na 15. oktober.

[15] AGP, P03 1981, str. 597.

[16] Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 165.

[17] Prim. AGP, P03 1981, str. 598. Msgr. Álvaro del Portillo pravi, da je

ustanovitelj »vedno molil za tega tako plemenitega človeka, ki mu je skušal rešiti življenje. Opravil je veliko molitev za njegovo dušo, ko je pozneje izvedel, da je umrl v avtomobilski nesreči na jugu Francije« (Álvaro del Portillo, PR, str. 1130).

[18] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 169.

[19] Prim. Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 28; Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 177; Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 29. 10. 1937 (IZL, D-1213, 280).

[20] Prim. *La Vanguardia*, Barcelona, 24. 10. 1937.

[21] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 170, in T-04152-IV, str. 2.

[22] Prim. *prav tam*, T-04152-III, str. 171.

[23] Prim. Antonio Vázquez Galiano, *op. cit.*, str. 93.

[24] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 176. Pojem »dobrih bankovcev« je bil nekaj obče znanega. Vlada v Burgosu je po Nacionalnem radiu objavila, katere izdaje bankovcev naj bi bilo po koncu vojne mogoče zamenjati (prim. Pedro Casciaro Ramírez, *Soñad y os quedaréis cortos*, Madrid 1994, str. 99; in Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 15. 11. 1937, IZL, D-1213, 286).

[25] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 178. Skladno z napotki, prejetimi v očetovem pismu iz Barcelone z dne 13. oktobra, je Isidoro pisal Loli Fisac v zvezi s pripravami na to, da njenega brata Miguela spravijo od tam in ga

pripeljejo v Madrid. Prim. Isidorovo pismo Maríi Dolores Fisac Serna, 19. 10. 1937 (IZL, D-1213, 274). Juan je te načrte prehitel ter Miguela skupaj s Pedrom in Pacom pripeljal v Barcelono.

[26] Prim. Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 29.

[27] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 181; Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 30.

[28] Pismo iz Barcelone Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-371030-1.

[29] Republikanska vlada se je v Barcelono preselila z namenom utrditi in povečati svoj vpliv v Kataloniji, kar ni bilo prav nič povšeči vodstvu *Generalitata*. Vseeno pa omejevanje samouprave, zahteve po posebnem položaju novo prispele oblasti in preiskave stanovanj niso bile najhujša posledica preselitve: »Selitev vlade v Barcelono novembra

1937 je hudo zaostрила nesoglasja med centralno in regionalno oblastjo na področju javnega reda. [...] Najobčutnejša pritožba v vseh družbenih slojih Katalonije je bil vsenavzočni teror SIM-a in njegovih posebnih sodišč ter policijskega aparata, ki je bil pod nadzorom komunistov.« Burnet Bolloten, *op. cit.*, str. 913–917 in 861. SIM je bil protiobveščevalna služba Ljudske vojske, nadzor nad njim pa je imel Aleksander Orlov, ki ga je Stalin imenoval za vodjo sovjetskega NKVD-ja (pozneje KGB-ja) v Španiji. Njegova strah zbujujoča policija je uporabljala brutalne metode na vseh področjih republikanske cone. Prim. *prav tam*, str. 897–912.

[³⁰] Prim. Pedro Casciaro Ramírez, *op. cit.*, str. 91 sl.; Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 183.

[³¹] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 161, 183–187;

Francisco Botella Raduán, RHF,
T-00159/1, str. 32.

[32] Pismo iz Barcelone Isidoru
Zorzanu Ledesmi, EF-371106-1.

[33] Prim. Francisco Botella Raduán,
RHF, T-00159/1, str. 32; Pedro
Casciaro Ramírez, *op. cit.*, str. 99–101.

[34] Pedro Casciaro Ramírez, *op. cit.*,
str. 100–101.

[35] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF,
T-04152-III, str. 184.

[36] Francisco Botella Raduán, RHF,
T-00159/1, str. 31.

[37] Najprej je pisalo:

»PREPUSTNICA

Dovoljujemo, da JOSE ESCRIBA
ALBESA opravi potovanje v Lérido in
nazaj ... v roku trideset dni zaradi
urejanja zadev, povezanih z družino

...

Madrid, 5. oktober 1937.«

Po dodanem popravku pa je bilo mogoče prebrati:

»opravi potovanje v Lérido in nazaj Oliana (Lérida) in nazaj. Barcelona in nazaj. V roku trideset dni zaradi urejanja zadev, povezanih z družino in posli.

Madrid, 25. oktober 1937« (RHF, D-15125).

Prim. tudi Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 183, in T-04152-IV str. 3. Zaradi dodatkov, napisanih s pisalnim strojem, je bilo besedilo še bolj dvoumno. Omemba vasi Oliana, skozi katero naj bi šli, bi opravičevala njihovo navzočnost na tistem območju, če bi od njih zahtevali dokumente. Slednjič je razširitev namena potovanja z besedo »posli« predstavljala povezavo z njegovimi dokumenti, ki

jih je imel pri sebi kot intendant honduraškega konzulata.

[38] Prim. Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 32; Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 172.

[39] Pismo iz Barcelone Maríi Dolores Fisac Serna, EF-371119-1.

[40] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 156 in 158.

[41] Prim. Rafaela Caballero Alcausa, vdova po g. Cornetu, RHF, T-00874.

[42] Prim. Pedro Casciaro Ramírez, *op. cit.*, str. 102–104; Francisco Botella Raduán, RHF, T-00159/1, str. 32.

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/5-postanek-v-barceloni/](https://opusdei.org/sl-si/article/5-postanek-v-barceloni/) (10.
Apr. 2025)